

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika” dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI”.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 gul., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 12.

BYDGOSZCZ, niedziela dnia 15 stycznia 1928 r.

Rok XXII.

Sytuacja przedwyborcza.

Sytuacja ogólna. — Rozbicie lewicy. — Dwa bloki katolickie. Pod znakiem Listu Pasterskiego. — Nadużywanie hasel katolickich. — Fałszywe pogłoski i próby wywoływania zamętu.

Z mnóstwa wiadomości o akcji przedwyborczej Czytelnik niełatwo wyłowi to wszystko, co składa się na rzeczywisty obraz obecnej sytuacji. Tem więcej, że wiadomości te często zupełnie z sobą są sprzeczne. Jak w rzeczywistości przedstawia się sytuacja? Przedewszystkiem faktem jest, że na lewicy panuje **zupełne rozbiecie**. Projektowane bloki stonniw lewicowych nie przysły do skutku. Również **blok mniejszości narodowych**, na wzór szesnastki przy ostatnich wyborach sejmowych, mocno się wykruśli. Rozbił się bowiem **obóz żydowski** na kilka grup, a Rusini w Małopolsce odsunęli się częściowo od niego.

Co jest przyczyną takiego obrotu rzeczy? Niewątpliwie znać w tem rękę rządu, który potrafił wbić klin między części składowe szesnastki, podobnie zresztą, jak to zrobił wśród niektórych stronnictw polskich, którym tu i owdzie coś niecoś pourywał. Naogół jednak w obozie polskim skład stronnictw pozostał niezmienny. Dotyczy to przedewszystkiem **Chrześcijańskiej Demokracji**, której spójność na całym obszarze Polski niezmieniona nie została. Jedyne odpadła organizacja górnośląska z p. Korfantym na czele.

W obozie narodowym wytworzyła się taka sytuacja, że powstały dwa bloki, które podkreślają swój charakter katolicki — w myśl Listu Pasterskiego — a mianowicie Katolicki Blok Polski (Ch. D. i „Piast”) oraz Komitet Wyborczy Katolicko-Narodowy (pierwotnie Narodowy Komitet Katolicki i Ludowy!). Ostatni reprezentuje **Związek Ludowo-Narodowy** (endecja) i rzekomo bezpartyjną Narodową Organizację Kobiet, oraz pomniejsze, również rzekomo bezpartyjne grupki społeczne. Obserwujemy tutaj nie nowy zresztą objaw, że **Związek Ludowo-Narodowy ukrywa swój sztyl partyjny** za nazwą ogólną — celem wprowadzenia w błąd opinii. Bardzo dogodnym dla niego parawanem stał się List Pasterski biskupów polskich, który wszelkimi siłami stara się wyzyskać dla swoich celów partyjnych. Wątpliwym jednak, ażeby skutek tych zabiegów odpowiadał nadziejom, bo szerokie masy wyborców niełatwo dadzą się wzięść na lep samych hasel. Uważamy atoli, że **byłoby pożądanym, ażeby Listu Pasterskiego nie nadużywano do celów partyjno-politycznych**. W wirze walk partyjnych bowiem ucierpiećby łatwo mogła sama idea, której List Pasterski tak wzniosły dał wyraz. Ostrzeżenie w tym względzie jest tem konieczniejsze, że nie tylko sam Związek Ludowo-Narodowy, który zresztą wyznaje etykę narodową w przeciwieństwie do idei katolickiej, że także **Polski**

Blok Katolicki (Ch. D. i „Piast”) ma za podstawę List Pasterski. Z większą zapewne racją, bo tworzy **zespół stronnictw katolickich**, do czego List Pasterski nawołuje. Znosi się także na to, że **zespół ten jeszcze będzie powiększony** i odpowiadać będzie tem dobitniej apelowi księży biskupów.

Z większych stronnictw polskich (narodowych) samodzielnie do wyborów przystąpi **Związek Ludowo-Narodowy i N. P. R.-prawica**. Można nad takim stanem rzeczy ubolewać i mieć wątpliwości, czy istotnie nie mógł powstać wielki blok polski i katolicki — od Związku L.-N. aż do N. P. R.-prawicy. Tak się jednak złożyło, że szerokie masy wyborców z pod sztandaru Ch. D. i „Piasta” ani słuchać nie chciały o wspólnym bloku ze Związkiem Ludowo-Narodowym (endecja). Nie jest to winą przywódców tych stronnictw, lecz całej polityki Związku Ludowo-Narodowego. Zaciętrzewienie jego w polityce i zjadłość w zwalczaniu przeciwników sprawiły, że **endecja znalazła się w ślepej uliczce**, z której wyjścia nie ma. Zaciętrzewienie w stosunku do rządu jak zjadłość w stosunku do ludzi innych przekonań w obozie narodowym. Cechy te zasłużonego skądinąd stronnictwa sprawiły, że powstały trudności nie do przewyciężenia w stworzeniu wspólnej platformy politycznej. Poza to, na podstawie oświadczeń kół robotniczych i urzędniczych, kierownicy szczególnie Chrz. Demokracji musieli nabrać przekonania, że porozumienie wyborcze z endecją **doprowadziłoby do odpięcia mas do obozu czerwonego**, a tego za wszelką cenę uniknąć należało.

Niech to rozważą ci, którzy szczerze czy obłudnie rozdierają szaty nad rozbięciem obozu narodowego i katolickiego. Zresztą dobrze będzie, że Związek Ludowo-Narodowy osobno pójdzie do wyborów, bo raz przynajmniej poznamy jego **rzeczywistą siłę**. Z tego względu i jemu samemu pożądanym być winno jego obecne odosobnienie.

Nieco inaczej przedstawia się sprawa **N. P. R.-prawicy**. Ugrupowanie to, które wskutek rozłamu mocno zostało osłabione, miało możliwość połączenia wspólnie z Polskim Blokiem Katolickim, do którego z natury rzeczy jest zbliżone. Wiemy też, że poszczególne grupy lokalne chętnie do tego bloku byłyby się przyłączyły. Nierozumny **zakaz z góry**, o którym donosiliśmy, udaremnia połączenie — zapewne ku własnej szkodzi. Żałujemy szczerze, że tak się stało, bo N. P. R.-prawica mogła w tworzącym się **centrum** odegrać poważniejszą rolę —

z korzyścią dla kraju i z pożytkiem dla tych mas, które poznały, że nie krzykliwą demagogią, lecz spokojną i rozumną polityką można osiągnąć poprawę sytuacji, tak ciężkiej dla szerokich mas ludności pracującej.

W naszych warunkach — w Polsce zachodniej — poza socjalistami i drobnymi grupkami „niezależnych” i chłopskich warcholów odegra jeszcze pewną rolę **Bezpartyjny Blok Współpracy z rządem**. Trzon jego stanowić będzie N. P. R.-lewica, a pozatem wchodzi w rachubę Związek Naprawy Rzeczypospolitej i Partja Pracy. N. P. R.-lewica jest słaba, a pozostałe grupki nie reprezentują nic prawie. Liczą zaś na to, że przy silnym nacisku ze strony rządu pozyskają nieco wyborców z pośród urzędników. Naszem zdaniem cały ten pomysł jest wysoce nieszczęśliwy. Nie można bo-

wiem stawiać myślącemu wyborcy pytania: idziesz z marszałkiem Piłsudskim czy nie? Przeciętny wyborca odpowie: nie, pójdę, ale tylko tak daleko, jak działalność rządu marszałka Piłsudskiego według mego przekonania odpowiada interesom kraju. Poza to zastrzegam sobie swobodę własnego zdania.

Tak stawia kwestję **Polski Blok Katolicki** i niezawodnie **olbrzymią większość** wyborców polskich i katolickich będzie miał po swoje stronie.

Niektóre pisma, a zwłaszcza endeckie, rozsiewają co chwila pogłoski, jakoby tu lub owdzie toczyły się układy w celu stworzenia lokalnych bloków Polskiego Bloku Katolickiego ze Związkiem Ludowo-Narodowym. Pogłoski te **nie mają żadnej podstawy**, a celem ich jest jedynie szeregienie zamętu.

Prymas Hlond zabronił księżom kandydować do Sejmu.

Warszawa, 14. 1. (Tel. wł.) Prymas Hlond nadesłał z Rzymu depezę do wikarjatu generalnego w Poznaniu, **zabraniającą kandydowania księżom do ciał ustawodawczych**. W depeży wymienione są nazwiska księży Stychła, Prądyńskiego i Klinke'go.

Pelplin, 14. 1. (Tel. wł.) W Pelplinie odbyło się posiedzenie kapituły biskupiej, celem rozpatrzenia prośby partyj prawicowych o pozwolenie wysunięcia kilku kandydatur kapłańskich na Pomorzu. Kapituła odrzuciła tę prośbę.

Księżom w diecezji chełmińskiej kandydować nie wolno!

Ksiądz biskup chełmiński dr. Okoniewski ogłosił w ostatnim Orędowaniu Kościelnym następujące rozporządzenie:

„Z powodu dotkliwego braku duchowieństwa nie mogę żadnemu z kapłanów Mejej diecezji udzielić zezwolenia na posłowanie podczas

przyszłej kadencji sejmu oraz senatu Rzeczypospolitej naszej.”

Wobec tego, iż księża w diecezji chełmińskiej, którzy byli posłami względnie senatorami, należeli do partji endeckiej, która nieraz wrogo odnosiła się do spraw katolickich, rozporządzenie ks. biskupa chełmińskiego jest zupełnie zrozumiałe.

Zgłoszono dalsze dwie listy partyjne.

Warszawa, 13. 1. (PAT) Do dnia dzisiejszego w państwowej komisji wyborczej zgłoszone zostały dodatkowe dwie listy państwowe następujących stronnictw: ukraińsko-narodowego Sojuza i Narodowej Partji Robotniczej.

N. P. R. dostała siódemkę.

NPR-prawica złożyła listę państwową, która otrzymała nr 7. Na czele listy sejmowej stoją p. Mańkowski prezes Z. Z. P., Malinowski prezes Zw. Rob. Rolnych i Nowakowski prezes Zw. Kolejarzy. Na czele listy senackiej stoi b. senator Banaszek adw. z Poznania.

Warunki pana Thuguta.

Warszawa, 14. 1. (Tel. wł.) Rokowania między przywódcami „Wyzwolenia” z panem Thugutem, nie dały pozytywnego wyniku. Pan Thugut gotów był kandydować, gdyby powstał jednolity blok lewicy. Gdyby do tego nie doszło, pan Thugut wogóle zaniechałby zamiaru kandydowania.

Paradne towarzystwo!

Warszawa, 14. 1. (AW) Na ostatnim posiedzeniu Centralnego Komitetu Bloku Mniejszości Narodowych zapadła decyzja, że na liście państwowej bloku na pierwszym miejscu figurować będzie Ukraińiec Dymitr Lewicki prezes „Undo”, na drugim miejscu ma stanąć Białorusin, na trzecim Żyd, na czwartym Niemiec, na piątym prawdopodobnie Litwin.

Na wyborczym szlaku.

Chcą koniecznie rozbić tę latarnię!

Wiec pod „Dzikim Osłem“.

(Zamiast Kroniki Niedzielnej).

Nie jestem politykiem i nie marzę o mandacie do Sejmu. Szanuję Witosa. Poważam Korfantego. Respektuję braci Grabskich. Stoję twarde przy Chadecji. Admiruję panna marszałka i jego świętę. Ale czynię to wszystko z daleka. Są ludzie i są rzeczy, które z dalekiej perspektywy wydają się stokroć korzystniejszą niż tête-à-tête. Wielcy politycy i w ogóle znakomici ludzie podobni są do aktorów. Na scenie podobają się, porywają nawet. A spotkać ich za kulisami albo w garderobie, to widzi się na nich głównie szminke, bieleńce, mastyksy, perukę, przyklepione wąsy i podsmażone oczy. A także ich pozy i gesta, gdy zejda ze sceny, nie zawsze są imponujące. Raz zastałem Kleopatę czuchającą się o piramidę Faraona, aby pchle spędzić z Iopatii. A innym razem Napoleon Wielki pożyczyl ode mnie pod słowem honoru 5 bemów i do dziś mi ich jeszcze nie oddał.

Mimo tej mojej ostrożności w stosunku do działaczy społecznych niedawno temu sprzeniewierzyłem się swej naturze i poszedłem na wiec przedwyborczy, jaki urządził pewien nałogowy patrijota w sali pod „Dzikim Osłem“. A poszedłem na ten wiec dlatego, ponieważ w duszę moją wkraady się różne wątpliwości i zgrzyty polityczne. Sądziłem, że wysłuchawszy na tym wiecu różnych Katonów i Cynceronów, Alcybiadesów i Cyncynatów, Belizarów i innych jeszcze ofiarników narodowych, oświecę umysł mój i wydobędę ducha mojego z powijaków politycznego niemowlęctwa.

Sala była przepelniona. Pewien znajomy zaraz u wejścia poradził mi, abym się trzymał w pobliżu drzwi, bo na sali są rozmaite bojkówki o skrajnie odmiennych orientacjach politycznych, i kilkunastu luzem chodzących Donkiszotów narodowych, również przygotowanych do najskrajniejszych czynów. Wszyscy oni zjawili się z zamiarem rozbicia wiecu, potur-

bowania mówców i pohańbienia kandydatów. Dzisiaj (powiada mój interlokutor) prawda musi wyjść na wierzch jak oliwa, i zdemaskowani zostaną, którzy oklamują opinię publiczną i prowadzą lud na manowce. Pomyślałem sobie, że mniejszą, o srodki do tak pięknego celu, i postanowiłem zostać, aby być świadkiem duchowego odrodzenia Ojczyzny. Chciałem powrócić do domu choćby złamany na grzbiecie, ale pokrzepiony na sercu i uświadomiony na umyśle.

Niebawem na trybunę wszedł pan z czerwonym nosem, podobny bardzo do słynnego mydlarza z Bazyleji, i zawołał:

— Otwieram wiec i proszę o wybór prezydium. Na przewodniczącego proponuję pana Marcina Psychwestka. Na jego zastępcę Józefa Schlanego. Na prowadzącą pióro pannę Lilję Niepodnoś. Na skrutatorów panów Miętusa Kaliksta i Wenantego Kapałę. Czy panowie przyjmują mój wniosek?

Na sali rozległo się ogólne potakowanie. Tylko jakiś mściwoda wyraził zdumienie, skąd Psychwestek i panna Niepodnoś wzięli się na wiecu, skoro pierwszy siedzi w kryminale, a ta druga leży w klinice. Okazało się, jednak, że sędzia śledczy wypuścił pana Psychwestka za kaucją, a panna Niepodnoś już od miesiąca jest rekonwalescentką.

Po tem wyjaśnieniu prezydium zajęło swoje miejsca, a przewodniczący udzielił głosu panu Wątrobiance z Odchodowa Kujawskiego. Ale pan Wątrobianka nie musiał się cieszyć sympatjami szerokich mas politycznych, bo ledwo wszedł na podium, na sali powstał harmider nie do opisania.

— Zlazuj z tego pudła, ty najmimordo! — Dajcie mu kto kulaka w żołądek! — Taki chce gadać, co Niemcom Pomorze sprzedał? — Schieber zatracony! Paskarz! — Oddaj zegarek, doliniarzu! — Wrywaj, bo policja idzie!

Ale Wątrobianka słuchał tych obelg ze stoickim spokojem. A gdy turbatores chori zmęczeni się i przychlichli nieco, on rzekł z powagą:

— Szanowni wyborcy! Wiem, że mam wrogów. Ale Kościuszko także ich miał, a teraz dostał pomnik w Krakowie. Ja nie chcę pomnika. Ja ani o mandat nie stoję, tylko pragnę, aby ta Polska, ta biedna Ojczyzna nasza, wydobyła się z łap belweder-skich aptekarzy, i przez naturalną kurację, za pomocą ziół narodowych ozdrowiała i nabrała sił do ciężkiej pracy, jaka ją czeka na lądzie, na morzu, w powietrzu i gdzie ino pomysleć...

— Ma recht, Wątrobianka! — zawołał jakiś gość pod balkonem, a cała sala przywtórzyła mu głośno.

— Dobrze gada, precz z aptekarzami! — Na pohybel kręciprozskom! — Niech żyje narodowe ziele! — Dawajcie astrologa! — Wątrobianka mądry chłop! — Wiwat! Dać mu rum!

Zachęcony tem uznaniem Wątrobianka gadał całą godzinę jeszcze, i zakończył daleko idącą rezolucją o konieczności ósemkowych rządów, jeżeli chcemy uniknąć piątego rozbioru Polski. (Czwarty, zdaniem mówcy, odbył się w maju 1926).

Drugim mówcą był Janusz Zwędził, który również musiał przebojem dopiero zdobywać sobie uznanie P. T. wiecowników. Bo przeczekawszy burzę, jaka się rozszalała na jego widok, odezwał się z wyrzutem:

— Zawołał tu któryś z szanownych panów wyborców, że okradłem fundusz bezrobotnych. Ja osobiście o tem nic nie wiem. Tyle tylko powiem, że biada społeczeństwu, które na trybunę narodową wnosi prywatę, zamiast mieć na oku wielką wspólną ideę ocalenia Ojczyzny...

— Prawo! Brawooo! — rozległo się na sali.

— Panowie wyborcy! Nie jestem ja za tamtymi, ani za owymi, ino za tymi, którzy chcą dobrze, którzy robią dobrze. A taką właśnie jest partja sanacka. Już przed dwoma laty mówiłem na tem samym miejscu: z diabłem nawet pójdę, byle ratował Polskę, bo jej dobro to dla mnie najwyższy paragraf narodowy. I Pan Bóg wysłuchał mego wołania i zesłał nam pana marszałka...

Po sali przeszedł szmer uznania i rozległy się szloch kobiety.

Jacek Furdyga

donosi:

Szanowna Redakcjo! U nas w Belwederze jest teraz martwy sezon. Żaden Nowaczyński nie dostał lania, dekrety prasowe wiszą jeszcze w Najwyższym Trybunale a Sejm poszedł do Lali i niema kogo za łeb tarmosić. Więc też Dziadek ziewa cały dzień i powiada, że w tej Polsce to właściwie niema co robić.

— Dziadziu — mówię ja na to — wybory to zapalna rzecz i pałki naszych liktorów nie zardzewieją tak prędko. Zawsze znajdzie się taki, który na wyki zasłuży. Dekret prasowy niby to jeszcze niedojrzały, ale właśnie bez to już niejedyn dziennik cholery od niego dostał! Sejmu juści szkoda, bo niema z kim baraszkuwać, a kto wie, czy ten nowy na takie hocki-klocki ze sobą pozwoli. Najgorsze, że żydy zmówiły się i przeciw Tobie czynią. Chcą Cię, psiejuchy, niewdzięcznością nakarmić. Bo Ty, Dziadziu, byłeś zawsze za żydami jak ja za Baczewskim. Gdzieś niemóg! przeskoczyć ani podleść, tam

— Brawo Zwędził! Jaki jest, taki jest, ale patrijota z niego dobry! — Chce zdrowej Polski, a to grunt! — Dać go na listę wyborczą! — Wiwat sanacka!

Zwędził kłaniał się na wszystkie strony i gadał dalej, aż zakończył rezolucją, żądającą banicji dla wszystkich, którzy stoją na prawo a nie na lewo.

Po kilku jeszcze przemowieniach przewodniczący najpierw oddał pod głosowanie rezolucję p. Wątrobianki z Odchodowa Kujawskiego, którą zebrani uchwalili jednogłośnie i wśród frenetycznych wrzasków. Tem samym odpadała kontrrezolucja pana Janusza Zwędziła. Ale ten domagał się natarczywie, aby i nad jego rezolucją głosowano, bo równe prawa są dla wszystkich. Zgromadzeni żądanie to energicznie poparli. I oto pokazało się, że obie rezolucje cieszą się równymi sympatjami, bo i na tę drugą wszyscy z zapalem oddali swe głosy.

Byłem bardzo zbudowany tą harmonją ratowania Ojczyzny według wszelkich możliwych recept, i wiec ten — w mojem przekonaniu — byłby się stał milowym kamieniem w podrodzeniowych dziejach Polski, gdyby po uchwaleniu wspomnianych rezolucyj nie były wystąpiły do rozstrzygającej akcji wszystkie znajdujące się na sali bojówki. Zrobiło się generalne pranie, podczas którego Zwędził przetrącono gębę, a Wątrobiance skradziono portfel z dolarami. Ale gdyby nie ten przykry incydent, to — sądzę — kwestja uzdrowienia naszych zabagnionych stosunków byłaby została na tym wiecu radykalnie rozwiązana.

St. Brandowski.

— Kandydaci P. P. S. Na liście państwowej kandydatów Polskiej Partji Socjalistycznej do sejmu figurują: na 35. miejscu **Małuszewski Tadeusz**, lat 53, sekretarz związków zawodowych w Bydgoszczy; na 78. miejscu **Pawłowski Wacław**, lat 33, drukarz w Bydgoszczy; na 82. miejscu **Głowacki Konstanty**, lat 38, radny m. Inowrocławia. Z Pomorza kandydują: **Nehryng Stanisław**, lat 38, robotnik w Chelmży; **Domańska Helena**, lat 32, radna m. Torunia i **Guziałek Edmund**, sekretarz okręgowy związków zawodowych w Grudziądzu.

żyda posłałeś. Nie przeczę, że one arendarze komisji Twoje wiernie spełniały, ale czy w ostatecznym rezultacie krajowi na dobre to wyjdzie, o tem czas mówić jeszcze.

— Głupis, Jacku, jak osłe uszy, i nie tobie moje praktyki z żydami krytykować. Gdybym się tak Boga i wrzasków patriotycznych nie bał, to ministrem spraw zagranicznych wolałbym mieć Aschkenazego albo Knolla, niż choćby niewiem jak prawowitego katolika. Cała polityka to jest jedno wielkie cyganństwo, i kto na tem polu cyganami nie orze, ten kiepskie będzie miał żniwa.

— Juści, Dziadziu — powiadam na to — nie zawsze z kijem do Genewy jechać można, ale i to wiem, że dzięki owym szachrajom niejedni myślą, że Polska a Palestyna to jedno. I dopiero gdy portret Twój zobaczą a pejsów na nim nie widzą, to poznają swoją omyłkę i za jakiś katolicki Afganistan nas uważają. Że to jednak pozwoliliś, aby z Korony Polskiej krzyż święty usunąć, tedy bacz, Dziadziu, że na pogańskie manowce schodzimy, i gdy u bram niebieskich Piotra święty Cię zapyta: gdzie podziąłeś znak Pana i Zbawiciela Twego? wtedy żaden Aschkenazy ani inny obrezaniac z Antokolu piekielnego Cię nie wykreści.

Pijcie najlepsze piwa **nasze**
Kryształ Wielkopolski, Koźlak
Browar Bydgoski Bydgoszcz
Ustronie 6. Tel. 1603 i 1608. (29773)

Robótki ręczne
Trykotaż
Towary krótkie
Bielizna
Wielką do robót ręcznych i więzienia poleca po cenach bezkonkurencyjnych 28539
Korsett - Imperial
Gdańska 162.

MEBLE
w najlepszym wykonaniu za gotówkę i na raty. Ceny najniższe.
M. Stanikowski - Poznań ul. Woźna 12. Bułska.

Pośrednictwo wreczania kwiatów
na cała Europę
Jul. Ross
Sw. Trójcy 15
Tel. 48.
Gdańska 13.

Kandydaci na szoferów
Kursy samochodowe
Z. Kochańskiego
w Bydgoszczy
3 Maja nr. 14a, tel. 1195
szkołą szoferów zawodowych oraz amatorów.
Prospekty wysyła się na życzenie.
Zapisy przyjmuje się codziennie. 287

Skóry surowe
kuny, tchórze, lisów, wydry, zajacze, królicze i włosie końskie kupuje 28751
Handel skór P. Voigt,
Bydgoszcz,
Bernardyńska nr. 10
Tel. 1441 i 1558.

Papier-forebki
papiery pakowe w różnych gatunkach. Torebki, tytki kolonjalne, piekarskie itp. poleca 26403
Jan Szymański
Bydgoszcz, Poznańska 10. Tel. 1630
Dla panów hurtowników odpowiedni rabat.

Polecam wszystkie gatunki 29771
jelit.
Schulz.
ul. Dworcowa 18d.
Tel. 232.

Zakup i sprzedaż złota, srebra
oraz wszelkich artykułów w ten zakres 34921 wchodzących.
Henryk Kaszubowski
zakład zegarm. - złotniczy
Długa nr. 29.
27353

Śniegowce i kolosze
przyjmuje do reperacji
E. Guhl i Ska,
skład skór, Bydgoszcz,
Długa 45. Tel. 1934.
Pozamiejscowe uskutecznia się za zaliczeniem.

Patenty rzecznik patentowy **F. Winnicki, inż. dipl.**
wzory, znaki towarowe w Polsce i zagranicą.
Bydgoszcz, Konarskiego 2.

FUTRA
GOTOWE
MĘSKIE I KOBIECE
BLANY I SKÓRKI
KOZNIERZE I ETOLE
POLECA
„MAGAZYN NOWOŚCI”
Bydgoszcz, Długa 33
Tel. 1700 (29387)

na dogodnych warunkach.

Hurtowny handel sera August Laffe, Bydgoszcz
Św. Trójcy 12a — Telefon 1108
dostarcza wszelkie gatunki sera i wędlin pocztą lub koleją po najniższych cenach dziennych.
Prospekty gratis. 31783

Do natychmiast. dostawy z naszych składów:

- Siekacze do buraków wszelk. rozmiarów
- Parowniki do kartofli
- Piecy kotłowe lane
- Gniotowniki do kartofli
- Sortowniki do kartofli cylindrowe lub z sitami
- Kufy do gnojówki cynkowane
- Pumpy do gnojówki
- Noże do słomy
- Sieczkarnie
- Wialnie „Amazone” — „Röber” i „Vistula”
- Wiewniki tychże firm
- Pługi do głębokiej orki T. R. 6—15 27352

Wszelkie inne maszyny rolnicze jak: maneże, młocarnie, srotowniki etc. w największym wyborze.

Bracia Ramme
Bydgoszcz
ul. Św. Trójcy nr. 14 b, telefon nr. 79

Wielkopolska Fabryka Farb St. Dyczkowski i Ska, Poznań
Plac Wolności ar. 17
poleca

- Ugry Zielenie wapienne
- Umbry Błękitny wapienne
- Czerń olejną Czerwienie wapien.
- Czerń frankf. Zielenie chromow.
- Czerwienie sygn. Żółcie chromowe
- Czerwienie modne Zielen. cynkowe
- Cynabry Żółcie cynkow.
- Błękit paryski Terra de Siena

Mahoniową i inne oraz wszelkie farby dla handlu i przemysłu. 383

Kucharki żelazne westfalskiego rodzaju
w różnych wielkościach.
Przenośne piecy kaflowe
w bogatym i pięknym wyborze o sile ogrzew. od 50—250 cbm. w znanym pierwszorzędnym wykonaniu. 20352
Najnowsze modele 1927.
Oskar Schöpfer
Bydgoszcz, Zduny 5.

Kostjumy od 5 zł
Maski, serpentyny, ordery, konfetti, balony, artykuły na karnawał (31349)
wypożycza i sprzedaje najkorzystniej
T. Bytomski
Dworcowa 15 a. Telefon 1360

Popieraj przemysł polski! Żądaj wszędzie **kawę słodową „BOROKA”**
Fabryka: 31672
Bydgoszcz, ul. Dr. Em. Warmińskiego 4-5

PIANINA
przez artystów uznane, premjowane **złotym medalem**
kupuje się najkorzystniej i na dogodnych warunkach spłaty
w CENTRALI PIANIN
Bydgoszcz, 25372
ul. Pomorska 10. Tel. 17-38
Filje: Łódź i Lwów.

ZŁOTE MEDALE
PARYŻ 1927 GRAND PRIX Rzym 1926

ZŁOTY
NAJLEPSZY PROSZEK DO PRANIA

Prima węgiel górnośląski
z kopalni GIESCHEGO 27945
oraz koks hutniczy
po cenach konkurencyjnych (koncernowych) oferuje z terminową dostawą
Ge-Te-We Górnośląskie Tow. Węglowe z o. p. w Katowicach.
Oddział pomorski w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 59. Telefon 668 i 1593.
Biuro sprzedaży węgla koncernu Giesche S.A. Katowice.

SAPON
z „Koszulka”
najlepszy środek do prania białizny.
„ASAN”
do bielienia białizny.
Środki pod gwarancją nieszkodliwe, od 20 lat chlubnie znane i nagrodzone złotymi medalami. 25821
Załad na znak ochronny „KOSZULKĄ”. Do nabycia wszędzie.
Chem. Fabr. „Ergasta” C. Nazorski, Starogard-Pomorski.

Najradkalniejszy środek dla cierpiących na przepuklinę Najstarszą przepuklinę
gdy nawet paski i operacja nie pomogły, usuwa jedynie specjalny środek dla usunięcia ruptury za pomocą mojego opatentowanego bandażu Nr. 1209 który przynosi prawdziwą pomoc **S. Kon.** Warszawa, ul. Sosnowa 13. Prospekty bezpłatnie. 27253

RADIO APARATY I CZĘŚCI
na korzystnych warunkach spłaty poleca
„Elektrotechnika”
Sp. sąd. zap. 20382
Właśc. inż. M. Brakarzewicz i R. Wrycz-Bekowski
Bydgoszcz, Toruńska 181, telef. 14-50
Wykonujemy także instalacje elektryczne dla siły, światła, telefonów itp.

Błyszczące oczy
podnoszą urok twarzy kobiecej. Kologiczny „PHOSPHORUS” nadaje oczom blask promienisty i nieszkodliwy jego jest zagwarantowana Cena 6,50 zł za poprzednim nadesłaniem gotówki, inaczej koszta portorja. **Dr. Caspary i Ska, Gdańsk i Tczew 2, oddz. 413.**

Pryszczycy i wągrzy
usuwa „HYDRONAL”. Cena 6 zł za poprzednim nadesłaniem gotówki, inaczej koszta portorja. — **Dr. Caspary i Ska, Gdańsk i Tczew 2, oddz. 401.** 28404

Napisz do mnie!
Światowej sławy psychografolog Szyller-Szkolnik, redaktor pisma „Świt” opowie Ci, kim jesteś, kim być możesz? Nadeślij charakter pisma, swój lub zainteresowanej osoby, zakomunikuj imię, rok miesiąca urodzenia, kawaler, żonaty, wdowiec, ilość osób najbliższej rodziny. Otrzymasz szczegółową analizę charakteru określenie zalet, wad zdolności, przeznaczenie jak również horoskop słynnego medium M-le Ewigny. Wszystkim czytelnikom „Dziennika Bydgoskiego” analizę wysyła się po otrzymaniu tylko 2 złotych (zamiasł 1 zł). Na przesyłkę załączysz znaczki pocztowe. Osobiście przyjmuje w godz. 12—7. Protokół, odezwę, podziękowania najwybitniejszych osob stolicy. Adres: Warszawa, Psychografolog Szyller-Szkolnik, Redakcja „Świt”, Nowowiejska 82 m. 6, róg Marszałkowskiej. P. S. Niniejsze ogłoszenie wyciąg i załączony do listy

Polecamy nasz bogato zaopatrzonej skład we wszelkie **fowary żelazne, narzędzia** oraz **sprzęty kuchenne**
31614 F-a
JULIUSZ MUSOLFF
Tow. z ogr. poręka.
Gdańska 6 Bydgoszcz Tel. 26 11630

RADJO
głośniki oraz wszelkie części tylko najlepsze fabrykaty po cenach fabrycznych. Przyjmuje zlecenia na kompletne założenie, na dogodnych warunkach !!!! 30974
J. Kilian
Pomorska 8

TRZEWIKI
z podeszwą drewnianą okute żelazem, po nadzwyczaj niskich cenach do nabycia w składzie obuwia 318
Kolaszewskiego, ulica Gdańska nr. 139

Zakład Karny w Koronowie
wykonuje wszelkiego rodzaju **meble stolarskie**
od najskromniejszych do najwykwintniejszych Również wykonuje się różne 2057
wyroby koszykarskie
i przyjmuje się pierze do darcia.

Gabinet kosmetyczny, higiena piękności
M. Pełkowskiej
 dyplomowanej kosmetyczki (26616)
Bydgoszcz, ul. Krasińskiego nr. 14
 zastosowuje najswiezsze zdobycze wspolczesnej kosmetyki. Odswieza cerę, wygładza zmarszczki i zapadłe policzki. Powoduje naturalne rumieńce i nadaje piękna karnację. Modeluje kształty. Trwale przyciemnia brwi. Częściowym siwym włosom przywraca naturalny kolor. Usuwa defekty skóry: kurzajki, znamiona, wagnery, rozszerzone pory, piegi, czerwonosc i t. d.
Upiększa panie na wieczory.
 Farbuje włosy na wszystkie kolory naturalne.

Szkola Gospodarstwa Domowego w Bydgoszczy
 otwiera
Półroczny kurs gospodarczy
 dnia 3 lutego br. przy ulicy Śniadeckich nr. 30.
 951 Patrz kronikę.

KUPOJCIE WYROBY
Boguna
 firmy **C. F. MÜLLER i SYN**
 BOGUSZEWO-POMORZE.
FABRYKA POWIDEL BURACZANYCH MARMELAD i POWIDEL ŚLIWKOWYCH
 ADRES TELEGRAFICZNY: „BOGUNA“
 ROK ZAŁOŻ. 1881. — TELEFON 1 i 1L
WSZĘDZIE DO NABYCIA.

Rynek 19 Koronowo Rynek 19
 Szanownej mojej Klienteli podaje do łaskawej wiadomości, że praktykę moją, która z powodu długiej choroby mojej była zamknięta, **znów otworzyłem** i polecam się nadal łaskawym względom.
R. KLEWIN, dentysta
 sztuczne zęby w złocie i kauczuku, plomby itd.
 Pierwszorzędne wykonanie! (1057). Ceny przystępne!

Na otwarcie kregielni
 dwutorowej, nowoczesnej, które odbędzie się w **poniedziałek, dnia 16. bm.** punktualnie o godz. 19½ w gmachu własnym przy ulicy Jagiellońskiej nr. 25. uprzejmie zapraszamy członków Klubów Kreglarzy naszego miasta jak również miłośników tego sportu.
Zarząd Towarzystwa Kupców
 (1106) tow. zap. w Bydgoszczy.

Pierze
 darte mieszane . . . f. 2,90 zł
 „ gęste . . . f. 5,50 zł
 podskubane . . . f. 6,50 zł
 kołdry watowane . 18,50 zł
 Inlety - Materiały bielizniane.
Małkowski,
 Wełniany Rynek nr. 14.

Samochód
 limuzyna, 6-7 osobowy, marki światowej „Pengeot“, 15 H. P. w najlepszym stanie, okazujecie na sprzedaż. Objeździe można.
Seifert & Förster
 Gdańska 156. Zgłoszenia telef. 1487.

Piano
 przedwojenne jak nowe z lepszej firmy zaraz na sprzedaż tylko dla rzeczoznawców. (1055)
Duszyński, Jabłonowo (Pomorze).

MAGAZYNIER
 tylko z branży kolonjalnej, mający odpowiednią praktykę i rzeczywiste zdolności, przy czym musi być energiczny, obowiązkowy, punktualny i wzorowy **potrzebny zaraz.**
 Zabezpieczenie (kaucja) na przyjęcie magazynu wymagane, niekoniecznie gotówka. Oferty piśmienne wraz z odpisem świadectw prosimy skierować do Dyrekcji (1213)
Spółka Akcyjna „Lech“
 Oddział w Toruniu.

Od 16. b. m. znajduje się moje **Biuro podatkowe**, udzielania porad oraz załatwiania wszelkiego rodzaju spraw podatkowych, zestawianie oraz sprawdzanie bilansów
 przy **ul. Gdańskiej 151, telefon 424.**
 Jedyna fachowa instytucja tego rodzaju w mieście.
Rzecznik podatkowy Franciszek Chmarzyński
 b. Naczeinik Urzędu Skarbowego. (1135)

Kompletne ogrodzenia
 w najskromniejszych do najwykwintniejszych wygotowaniach, ocynk, piecionki do ogrodzeń w różnych wykon. **kosze do papieru** dla biur i dla parków, jak i wszelkie inne wyroby druciane poleca (104)
FR. HUTH i SYN, CHELMNO I.
 Oferty, kosztorysy, rysunki jak i fach. porady bezpłatnie

Zegarki — zegary — budziki — biżuteria.
 Specjalność: 30557
 obrączki ślubne.
STEFAN KNYCIŃSKI
 Bydgoszcz, Stary Rynek 21
 Fachowa obsługa. — Ceny konkurencyjne.

Przetarg przymusowy.
 Nieruchomość położona w Koronowie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Koronowo, tom XXII, karta 874 i tom XXIII, karta 938, na imię **Jana Goździewskiego**, architekta w Koronowie, zostanie **dnia 14 marca 1928 o godzinie 10 przed południem** w drodze egzekucji wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 15.
 Nieruchomości powyższe składają się: Koronowo karta 874 z domu mieszkalnego, stodoły i 3 chlewów, o rocznej wartości użytkowej mieszkania w kwocie 300,— mk. i powierzchni 0,04,39 ha., Koronowo karta 938 z domu mieszkalnego z podwórzem o rocznej wartości użytkowej mieszkania w kwocie 135,— mk i powierzchni 0,02 05 ha.
 Wyciągi z ksiąg podatkowych, uwierzytelnione odpisy z ksiąg wieczystych i inne dokumenty dotyczące powyższych nieruchomości, wyłożone są w sekretarjacie sądowym do przejżenia.
 Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 24 maja 1927 r.
Koronowo, dnia 29 grudnia 1927 r.
 Sąd Powiatowy. (1056)

Retuszera
 (rysownika) na stałą posadę poszukuje i uprasza o piśmienne zgłoszenia (1043)
Drukarnia św. Wojciecha, T. z o. p., Poznań.

la ogniotrwale cegły szamotowe w różnych gatunkach (27942)
Pluty szamotowe kamienie fasonowe dla generatorów i pieców kupulowych jakoteż wszelkie materiały budowlane
Górnośląski węgiel kamienny koks hutniczy, szcypy i drzewo rębane ze składnicy i wagonowo oferuje
AUGUST APPELT
 BYDGOSZCZ, Narutowicza 5
 Telefon 109 - Założone 1875

Przetarg przymusowy.
 Nieruchomość położona w Nowem, powiat Świecie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Nowe, tom III, karta 76, na imię niezamężnej **Marji Gibowskiej z Nowego** zostanie **dnia 28 kwietnia 1928 o godzinie 9½ przed południem** wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 1.
 Nieruchomość Nowe, tom III, karta 76, jest zapisaną pod art. 422 matrykuły podatku gruntowego i pod nr. 446 księgi podatku budynkowego i ma następujące oznaczenie katastralne: dom mieszkalny ze składem, z olicyną, chlewem i podwórzem przy Rynku nr. 31, nr. karty mapy 10, powierzchnia 2 a 77 m², wartość użytkowa 1502 mk.
 Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 12 października 1927 r.
Nowe, dnia 2 stycznia 1928 r.
 Sąd Powiatowy. (1050)

Podróżującego
 na Pomorze i Poznańskie, branży wódzanej **poszukuje** jedna z największych fabryk krajowych. Reflektuje się tylko na siłę pierwszorzędą Oferty możliwie z fotografią do Dziennika Bydgoskiego pod „670“. (1214)

Podpalki „Mel“
 nagrodzone medalem rozpalają węgiel bez drzewa. **Wielkop. Wytwórnia Bydgoszcz, Jagiellońska 3.**
 Telefon 15 19. Wygoda - Taniosc. Telefon 15-19.

Bydgoska Gazownia Miejska
 poleca po cenach zniżonych **pierwszorzędny koks gazowy**
 Zgłoszenia: pisemne ulica Jagiellońska nr. 38, telefoniczne nr. 630 i 631. (1024)

STARY CHLEB!
 Składy asortymentowe zakładam w każdej miejscowości, choć najmniejszej i poszukuję do prowadzenia takowych **p. lne i trzeźwe osoby** (mogą być też panie). Zarobek dobry i stały. Znajomość fachu nie potrzebna. Kto posiada 100 zł. lub więcej może się zgłosić do firmy „PHARMA“, Bydgoszcz, ulica Krasińskiego nr. 15. (1116)

Meble starożytne (kompletne pokoje) antyki, przedmioty artystyczne. Przejmowanie urzędzeń wewnętrznych.
„Altkunst“
Gdańsk (Danzig), 51 Langgasse 51 obok ratusza. 29922

zabudowanie fabryczne
 4 piętrowe z kantonem, 2 wielkie szopy, stajnie i t. d., w którym zatrudnionych było paręset robotników, natychmiast do wydzierżawienia. (958)
F. B. Korth, Bydgoszcz, Kordeckiego 7-10.

Najwykwintniejszy styl taneczny.
 Najnowsze tańce jak: Jale blues Charleston, Flat, Rythmit'step uczy tylko **Szkola tańców M. TOEPPE, Gamma 9, III piętr.**
 Zgłoszenia na kurs tańców dziecięcych od 5 lat Gracje, stare i nowe tańce jeszcze przyjmuje **Szkola tańców M. TOEPPE, Gamma 9** III piętro. (867)

gdzie? **tylko dziś** w **sobotę** w „Maximie“
tańcówka „fest“ do rana, bo bal gałganiarzy
 (po francusku „Lumpenball“ a co?)
 Będzie tam wesoło, bo występ 20-tu oryginalnych gałganiarzy-artyistów. Program specjalnie dorobiony z oliwą.
Tańce gałganiarskie - Humor gałganiarski - Jazzband gałganiarski
 Cenne nagrody dla najzgrabniejszej gałganiarki i najoryginalniejszego gałganiarza.
 Każda „Zośka“ i każdy „Antek“ mają wstęp wolny! Wykaz, bo kontrola!
 Początek o godz. 9³⁰ Gałganiarze, przyjdźcie wcześniej, bo sklep będzie „pełny“.
 1145)

Kabaret Bi-Ba-Bo Pomorska 12 Tel. 951
Pierwszy Bal w sobotę, dnia 14 stycznia b. r.
 Pomiejszona orkiestra Saksafon - Jazzband Banjo - najnowsze szlagiery
 Poprzedza bal program kabaretowy nowymi siłami artystycznymi.
 Początek o godz. 10-ej. Wstęp wolny. (1172) **Dyrekcja.**

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. 1 linowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. 1 lin., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20%, niżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie niżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25%, dopłaty. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadhagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.